

UNTROS DE CONVERSA AMB

ADA CASTELLS

Carme Junyent, lingüista



C.J. A la seu de l'ONU de Nova York es parlen 329 llengües, però n'hi ha 2 de treball i 6 d'oficials. Això se sap gràcies a un inventari elaborat segons el sistema de treball del GELA.

A.C. El què?

C.J. L'any 1992, amb alumnes de la UB, vam crear el Grup d'Estudis de Llengües Amenaçades. En aquell moment l'objectiu era que, si algú volia estudiar llengües que no tenien tradició en el nostre àmbit acadèmic, ho pogués fer. El que ens va passar és que va començar a arribar la immigració i el país no estava preparat. Ens van començar a demanar informació, eines... I això va fer que també toquéssim aquest vessant de l'ensenyament i la dinamització cultural. Una de les activitats van ser justament els inventaris de llengües. Teníem la percepció que a les persones que venien se'ls tractava com no volem que se'ns tracti a nosaltres. Als titulars dels diaris, i en tinc una bona col·lecció, sempre sortien més països de procedència que no pas llengües, com si tots els sud-americans parlessin castellà, tots els àrabs àrab... I això no era cert. Per exemple, si a les Filipines es parlen 80 llengües, ja era casualitat que tots els qui venien aquí només en parlessin una. L'inventari ens va coincidir amb el Fòrum, però, com que a mi no m'agradava l'exposició *Veus*, vaig preferir fer una altra exposició sobre la diversitat lingüística a Catalunya, que encara ara està itinerant.

A.C. I quantes llengües tenim?

C.J. Ara en tenim unes 260 d'inventariades, però segurament

que són més de 300, perquè en els darrers anys hi ha hagut uns canvis poblacionals provinents de l'Índia, Nigèria i el Camerun que segur que han aportat més llengües. El que és rellevant socialment és que hi ha ben bé una quarantena de llengües que tenen un nombre suficient de parlants per poder-se perpetuar a Catalunya. Ara el que ens interessa és millorar el tracte que han de tenir aquestes llengües, tant socialment com a l'escola. La nostra reflexió és: d'aquí a 30 anys, en el



passat familiar dels catalans hi haurà llengües de tot el món, i el que fem nosaltres ara amb aquestes llengües quedarà a la Catalunya del futur.

A.C. I el català?

C.J. El fet inqüestionable és que la llengua que s'ha generat aquí és el català. Quan ens retreuen que el català és una *imposició*,

nosaltres diem que no, que el que és, és una *reposició*. Es tracta de replantejar el català com a llengua que proporciona identitat. Una companya del GELA que està fent un treball a les escoles va demanar a un fill de gambians nascut a Catalunya si li semblava que el català era important, i el nano va respondre: "I tant que és important! Si parlo català, no sóc tan negre". Ens sembla que seria un error desaprofitar aquesta eina. El català ens iguala, perquè és la llengua d'aquí.

A.C. En quin sentit ens poden beneficiar les aportacions lingüístiques dels nous catalans?

C.J. És coneixement, perquè les llengües, en definitiva, ens ofereixen maneres alternatives de fer les coses. Nosaltres rebutgem un món monolític. No pots esperar que una persona renunciï a ser qui és. Nosaltres volem que tothom participi sent qui és i aportï allò que té.

Deixa'm donar-te un exemple barat, però transparent, del que vull dir: l'Eurovisió. A qui li interessa una eslovena cantant en anglès?

A.C. Hi ha alguna disciplina que es digui *ètica lingüística*?

C.J. L'ètica, en la lingüística, és molt important. Encara que sembli que hagi de ser una disciplina de laboratori, quan tractem amb llengües, tractem amb persones i s'han de tenir en compte els desitjos, la voluntat, les intencions i els sentiments. La lingüística és una disciplina amb molts complexos i per voler ser una ciència ha arraconat aquest vessant ètic. Per exemple, el lema per excel·lència de la lingüística del segle XX és que la lingüística descriu i no prescriu, però quan hi ha llengües en procés d'extinció, la lingüística ha de callar?

A.C. Què els diries als pares que reclamen el dret d'escolarització dels seus fills en castellà?

C.J. Doncs reclamaria el dret dels infants que els seus pares no els subestimïn. Però hi ha una altra qüestió, amb l'educació diferenciada per llengües construiríem una societat en què potser ni conviuríem. Amb aquesta opció tots hi hem perdut, però tots hi hem guanyat: com a societat és més important el valor de la cohesió que no pas que un grup es vegi desfavorit. De tota manera, aquest discurs pertany a l'àmbit teòric, perquè el fet és que bona part de la docència a Catalunya es fa en castellà i això pot deixar gent fora de joc. Si vius en un lloc, has de poder participar de tot i el més important és la llengua.

Quan un parla més de deu minuts amb Carme Junyent (Masquefa, 1955), s'adona que la lingüística és una de les seves passions, i és que la professora convida a una reflexió constant sobre qui som i com volem viure. Junyent i el seu equip del GELA fins i tot s'han empecat una gimcana que demostra que això de les llengües ens interessa a tots.

FOTOS: CRISTINA CALDERER

TEXTURES

IGNASI ARAGAY

No tenia cap mort per tancar-li els ulls

Des de petita, la Conxa es va haver d'empassar les llàgrimes cap endins. Els pares la van donar, en una mena d'adopció encoberta, a uns oncles sense fills que no la passaven tan magra com ells. I allí va

acabar fent-hi arrels. Feina i estalvi, treball i rosari, la dura vida a pagès i el miratge d'un matrimoni per amor que porta fills però que la Guerra Civil estronca brutalment. Després, tot silenci: una postguerra

amarga de records i soledat.

Els lectors catalans la coneixen bé, aquesta història, però encara més els alemanys, ja que allí se n'han venut 50.000 exemplars. La protagonista de què

parlem és la Conxa, i el llibre, *Pedra de tartera*, la novel·la que va donar a conèixer Maria Barbal a principis dels 80. Amb motiu d'aquest èxit estranger, Columna l'ha reeditat amb tapa dura i il·lustracions. Una bona

ocasió per llegir-la, sobretot ara que el país ha tornat a decidir oficialment que cal oblidar els morts del franquisme, que l'amnèsia torna a ser el valor a reivindicar. Històries com la de la

Conxa ho fan literalment impossible: "Tenia tristesa i no tenia cap mort per tancar-li els ulls ni per vetllar-lo ni per comprar-li la caixa ni per anar a la seva fossa amb flors acabades de collir i plorar a pleret".